

ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม-มีนาคม 2563

ธุรกิจระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม BUSINESS BETWEEN THAILAND AND VIETNAM

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 5 มกราคม 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 10 กุมภาพันธ์ 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 22 กุมภาพันธ์ 2563

พลกฤษณ์ ไพรสานทวัณชกุล*

Pholkris Phaisanwanichkul

พงษ์ภักดิ์ ราษี*

Phongphiphat Rasee

บทคัดย่อ

ประเทศเวียดนามถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจรวดเร็ว มีการพัฒนาทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม โครงสร้างพื้นฐาน การค้าการลงทุน รวมถึงการขยายธุรกิจในประเทศและนอกประเทศ ถือเป็นประเทศที่น่าจับตามองมากในปัจจุบัน รวมถึงในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศยังมีอยู่จำนวนมาก เหมาะแก่การพัฒนาประเทศ เห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศในปี พ.ศ. 2561 เติบโตอยู่ที่ 217.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2560

ประเทศไทยและประเทศเวียดนามถือเป็นคู่ค้าในการทำธุรกิจมายาวนาน ซึ่งเห็นได้ว่าสินค้าส่งออกของประเทศเวียดนาม 3 อันดับแรก ได้แก่ โทรศัพท์มือถือและชิ้นส่วน สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องคอมพิวเตอร์ ส่วนสินค้านำเข้า 3 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าสำคัญที่ประเทศไทยส่งออกไปประเทศเวียดนาม ได้แก่ ผลไม้สดแช่เย็น ผลไม้แช่แข็งและแห้ง รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เม็ดพลาสติก เป็นต้น ส่วนสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากเวียดนาม ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน น้ำมันดิบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ

ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม ถือเป็นประเทศใกล้เคียงกัน ได้มีความตกลงหลายด้าน เช่น ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย-เวียดนาม ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราซึ่งกันและกันสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางทูตและหนังสือเดินทางราชการ และการอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราสำหรับหนังสือเดินทางธรรมดา เป็นต้น

การกำหนดแนวทางการพัฒนาของประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับตลาด CLMV เป็นเสมือนตลาดเดียวกันกับประเทศไทย มุ่งเสริมสร้างความเชื่อมโยงในมิติการค้า การลงทุน และการ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

e-Mail: Pholkris.ph@east.spu.ac.th

ท่องเที่ยวระหว่างไทยกับ CLMV พัฒนาเศรษฐกิจในเมืองหลักและส่งเสริมธุรกิจในเมืองรองให้พัฒนาไปในทิศทางเดียวกันทุกด้านภายในประเทศ

คำสำคัญ: การค้าการลงทุน, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ABSTRACT

Vietnam is considered one of the fastest-growing economies. With industrial development, agriculture, infrastructure, investment trade, including business expansion in the country and abroad. It is a country that is very interesting to look at today. Including in the ASEAN Economic Community. Which many natural and environmental resources in the country still exist Suitable for national development It can be seen that the gross domestic product in 2017 grew to \$ 217.8 billion grew by 6.2 percent per year compared to 2016

Thailand and Vietnam are considered business partners for a long time. It can be seen that the top 3 export products of Vietnam, mobile phones and parts, textiles and garments, computers and three products imported machinery Tools and computer equipment electronics. Relevant products that Thailand exports to Vietnam, such as fresh, chilled, frozen, and dried fruits, cars, equipment, and plastic pellets components along with others. Furthermore, essential products imported from Vietnam, such as home appliances, crude oil, electrical machinery, and components.

Thai-Vietnamese cooperation considered a similar country with various agreements such as the agreement on the establishment of the Joint Commission on Thai-Vietnam Economic Cooperation, agreement on the promotion and protection of investment, agreement on the exemption of Tax Treaties, agreement on the exemption of cross-examination for holders of diplomatic and official passports And facilitating the signing of a passport for ordinary passports, and others.

Determining the development direction of Vietnam to focus on the CLMV market as the same market as Thailand. Aimed at enhancing the linkage between trade, investment, and tourism betw en Thailand and CLMV and economic development in the central city and promoting business in the secondary city, having developed in one direction to catch up with all aspects of the country.

Keywords: investment trade, ASEAN Economic Community.

บทนำ

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam) ได้รับการขนานนามให้เป็น “รอยยิ้มแห่งอาเซียน” ตั้งอยู่บริเวณคาบสมุทรอินโดจีน ทิศเหนือมีพรมแดนติดกับจีน ทิศตะวันตกติดกับลาวและกัมพูชา ทิศตะวันออกติดอ่าวตังเกี๋ยและทะเลจีนใต้ ซึ่งในภาษาเวียดนามเรียกทะเลจีนใต้ว่า ทะเลตะวันออก เวียดนามมีประชากรประมาณ 100 ล้านคน ถือเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับ 13 ของโลก แม้จะไม่มีเขตแดนติดต่อกันแต่ชาวญวนกับชาวไทยก็มีความสัมพันธ์กันมาเนิ่นนานตั้งแต่สมัยโบราณ จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ไทยกับญวนมีการกระทบกระทั่งกันด้วยเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง บุคคลระดับผู้ปกครองประเทศเคยลี้ภัยมาพึ่งพิงไทยเมื่อสมัยกบฏเอกราช อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์เองก็เคยมาอาศัยอยู่ที่จังหวัดนครพนม นอกจากนครพนมแล้ว จังหวัดทางภาคอีสานหลายจังหวัดยังเป็นที่รองรับการอพยพเข้ามาอาศัยของชาวญวนที่หนีร้อนมาพึ่งเย็นในยุคล่าอาณานิคม และการที่ชาวญวนมีน้ำอดน้ำทน ขยันหมั่นเพียร แม้จะผ่านสงครามอันทำให้บ้านเมืองเสียหายอย่างมาก แต่ไม่นานนักก็สามารถบูรณะบ้านเมืองให้เจริญขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

สิ่งหนึ่งที่เวียดนามไม่เปลี่ยนไปคือ สังคมและวัฒนธรรมที่ยังยึดมั่นอยู่ดั่งเดิม แม้จะผ่านสงครามโลกมาถึง 2 ครั้ง ได้แก่ สงครามกบฏเอกราชจากฝรั่งเศสและสงครามปลดแอกจากสหรัฐอเมริกา เนื่องจากชาวเวียดนามมีความเด็ดเดี่ยวยึดมั่นกับประเพณีวัฒนธรรมที่เหนียวแน่น (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ, 2561, หน้า 21-40)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาพรวมระบบธุรกิจระหว่างประเทศ ของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม
2. เพื่อจัดทำเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้นักธุรกิจระหว่างประเทศ นักลงทุน และผู้ที่สนใจทั่วไป

ตารางที่ 1 เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจเวียดนาม

(source IMF-April 2016)	2016	2017	2018
GDP (US\$bn) Current Prices	191.4	201.3	217.8
GDP Per Capita (US\$)	2,088.34	2,173.65	2,327.15
GDP growth (%)	6.6	6.3	6.2
Goods & services exports (%) change)	18.22	16.93	12.06
Inflation average (%)	0.63	1.29	2.3
Unemployment Rate (%)	2.4	2.4	2.4

(กรมศุลกากรเวียดนาม, 2561)

ยุทธศาสตร์และกิจกรรมทางธุรกิจ

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในตลาดอาเซียน กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดยุทธศาสตร์ CLMV as Our Home Market ให้มีความสำคัญกับตลาด CLMV เป็นเสมือนตลาดเดียวกันกับประเทศไทย มุ่งเสริมสร้างความเชื่อมโยงในมิติการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับ CLMV ด้วยกลยุทธ์การพัฒนาข้อมูลที่ลงลึกในระดับเมือง (city focus) ขยายกิจกรรมส่งเสริมการตลาดสู่เมืองรองที่มีศักยภาพ ยกกระดับตลาดในเมืองหลวงด้วยสินค้าและบริการของไทยที่มีแบรนด์ ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยไปดำเนินธุรกิจในต่างประเทศ (outward investment) และพัฒนาช่องทางใหม่ ๆ ในการเข้าสู่ตลาดที่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคตามวิถีชีวิตสมัยใหม่ (modern trade และการค้าออนไลน์) และการขยายตัวของสังคมเมือง (urbanization) ทั้งนี้ เนื่องจาก CLMV เป็นกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงอย่างต่อเนื่อง เปิดกว้างรับการลงทุนจากต่างประเทศ มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และมีความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมกับประเทศไทย

สำหรับประเทศเวียดนาม สามารถเป็นทั้งตลาดสำหรับสินค้าและบริการของไทยและฐานการผลิตเพื่อการส่งออก ทั้งนี้ เวียดนามเป็นตลาดขนาดใหญ่ มีประชากรกว่า 100 ล้านคน กว่าร้อยละ 60 อยู่ในวัยทำงาน อัตราการรู้หนังสือของชาวเวียดนามสูงกว่าร้อยละ 90 จึงมีแรงงานคุณภาพจำนวนมาก มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ทั้งสัตว์น้ำ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ปิโตรเลียม และถ่านหิน รวมทั้งแร่ธาตุสำคัญ นอกจากนี้เวียดนามยังเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรหลายรายการ จนติดอันดับประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลก อีกทั้งชาวเวียดนามซึ่งมีกำลังซื้อมากขึ้น ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่อัตราเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี ปริมาณเงินโอนกลับประเทศของชาวเวียดนามโพ้นทะเล หรือที่เรียกว่า “เวียดนามก๊ว” มีประมาณ 3 ล้านคน และโอนเงินกลับมาประเทศปีละประมาณ 3,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในส่วนของการเป็นฐานการผลิตนั้น เวียดนามสามารถเป็นฐานการผลิตสู่ตลาดโลก เนื่องจากเวียดนามมีการจัดทำ FTA กับตลาดหลักหลายตลาด (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ, 2561, หน้า 21-40)

ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-เวียดนาม

ไทยกับเวียดนามเป็นประเทศที่อยู่ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภูมิภาคเดียวกัน จึงมีความตกลงหรือบันทึกความร่วมมือทั้งด้านความมั่นคง การค้าการลงทุนระหว่างประเทศ และด้านอื่น ๆ เช่น

1. ภาครัฐบาล

ความสัมพันธ์ทวิภาคี ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย-เวียดนาม (Joint Commission: JC) ลงนามเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2534 2) ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ลงนามเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2534 3) MOU ว่าด้วยความร่วมมือเรื่องข้าวไทย-เวียดนาม ลงนามเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม

พ.ศ. 2535 และต่อมามีการจัดทำ MOU ว่าด้วยความร่วมมือเรื่องข้าวไทย-เวียดนาม ฉบับใหม่ ลงนามเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2543 ณ กรุงเทพฯ 4) ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนลงนามเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2535 เป็นต้น

ความสัมพันธ์ในกรอบอื่น ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2) กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region Economic Cooperation: GMS-EC) 3) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) 4) MOU ความร่วมมือการค้าข้าวระหว่างประเทศผู้ส่งออก 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย จีน เวียดนาม อินเดีย และปากีสถาน ลงนามเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ณ กรุงเทพฯ และ 5) บันทึกความเข้าใจสามฝ่ายรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ณ แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว เป็นต้น

2. ภาคเอกชน ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย กับหอการค้าและอุตสาหกรรมเวียดนาม ลงนามเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2536 ณ กรุงเทพมหานคร 2) ข้อตกลงความร่วมมือ (Working Record) เรื่องข้าว ระหว่างสมาคมอาหารเวียดนามและสมาคมผู้ส่งออกข้าวของประเทศไทย ลงนามเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ณ นครโฮจิมินห์ และวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ณ กรุงเทพฯ 3) ความตกลงเรื่องค่าธรรมเนียมด้านกฎหมายระหว่างหน่วยงาน General Directorate of Energy ซึ่งลงนามในนามของหน่วยงานและในนามของกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเวียดนาม กับบริษัทการไฟฟ้าฝ่ายผลิต อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และบริษัท Watson Farley and Williams ลงนามเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ณ กรุงเทพฯ 4) บันทึกความเข้าใจระหว่างบริษัท Viet Nam Oil and Gas Group กับบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ลงนามเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ณ กรุงเทพฯ เป็นต้น

สถานการณ์การค้าระหว่างไทย-เวียดนาม

1. การค้ารวม ในปี พ.ศ. 2560 เวียดนามเป็นคู่ค้าอันดับที่ 7 ของไทยในโลก และอันดับที่ 4 ของไทยในกลุ่มอาเซียน รองจากมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาการค้าระหว่างไทยกับเวียดนามมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณปีละ 11,170.24 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8.83 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2559 การค้ารวมไทย-เวียดนาม มีมูลค่า 13,852.71 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 6.91 โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ามูลค่า 5,003.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับในช่วง 7 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2560 การค้าระหว่างไทยกับเวียดนาม มีมูลค่าการค้ารวม 8,989.15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 20.39 โดยไทยยังคงเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ามูลค่า 3,404.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 2 มูลค่าการค้าไทย-เวียดนาม

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ปี พ.ศ. (ค.ศ.)	ปริมาณการค้ารวม			ส่งออก		นำเข้า		ดุลการค้า
	มูลค่า	สัดส่วน	% Δ	มูลค่า	% Δ	มูลค่า	% Δ	
2555 (2012)	9,469.61	1.98	4.17	6,483.28	-8.16	2,986.33	47.02	3,496.95
2556 (2013)	10,451.17	2.18	10.37	7,182.21	10.78	3,268.96	9.46	3,913.25
2557 (2014)	11,820.02	2.60	13.10	7,882.40	9.75	3,937.62	20.46	3,944.78
2558 (2015)	12,957.69	3.11	9.62	8,907.30	13.00	4,050.39	2.86	4,856.92
2559 (2016)	13,852.71	3.38	6.91	9,428.01	5.85	4,424.70	9.24	5,003.31
2559 (ม.ค. -ก.ค.)	7,466.90	3.23	1.45	4,929.81	0.44	2,537.10	3.47	2,392.71
2560 (ม.ค. -ก.ค.)	8,989.15	3.48	20.39	6,196.87	25.70	2,792.28	10.06	3,404.60

หมายเหตุ: สัดส่วน = การค้าสองฝ่ายต่อการค้ารวมของไทยทั้งหมด, % Δ = % การเปลี่ยนแปลง
(กรมศุลกากรเวียดนาม, 2561)

2. การส่งออก ในปี พ.ศ. 2559 เวียดนามเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 2 ของไทยในอาเซียน รองจากมาเลเซีย และเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 7 ของไทยกับโลก ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2555-2559) การส่งออกของไทยไปเวียดนามมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณปีละ 7,976.64 ล้านเหรียญสหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.24 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2559 ไทยมีการส่งออกไปยังเวียดนามมูลค่า 9,428.0 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 5.85 สำหรับในช่วง 7 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2560 (ม.ค.-ก.ค.) ไทยส่งออกไปเวียดนาม 6,196.9 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 25.70

ตารางที่ 3 สินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปเวียดนาม

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	2555	2556	2557	2558	2559	2559 (ม.ค.-ก.ค.)	2560 (ม.ค.-ก.ค.)	% Δ 60/59
ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	115.80	167.20	288.20	302.1	511.2	132.0	573.0	334.10
รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	248.43	378.78	522.29	743.9	978.7	515.5	500.6	-2.88
เม็ดพลาสติก	490.82	535.58	600.31	594.8	595.4	337.5	394.2	16.82
เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	154.94	237.75	295.90	381.8	528.7	416.1	377.0	-9.40
น้ำมันสำเร็จรูป	832.93	603.69	829.23	1273.3	703.9	230.2	366.2	59.12

ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม-มีนาคม 2563

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	2555	2556	2557	2558	2559	2559 (ม.ค.-ก.ค.)	2560 (ม.ค.-ก.ค.)	% Δ 60/59
เคมีภัณฑ์	436.62	478.55	506.01	490.8	485.6	253.4	337.2	33.07
เครื่องมือ	137.92	239.56	304.73	367.7	390.5	223.2	256.8	15.03
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบเครื่องจักร	212.30	309.10	233.80	256.6	307.3	182.2	190.6	4.61
เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	261.09	255.70	328.92	307.4	345.1	178.8	182.1	1.87
ผลิตภัณฑ์ยาง	306.30	321.20	291.60	210.8	224.9	122.6	181.1	47.67
รวม 10 รายการ	3,197.15	3,527.11	4,929.2	5,065.7	5,065.7	2,591.5	3,358.8	29.61
อื่น ๆ	3,286.15	3,655.09	3,681.4	3,977.1	4,361.5	2,338.3	2,838.0	21.37
มูลค่ารวม	6,483.30	7,182.2	7,882.4	8,906.3	9,427.2	4,929.8	6,196.9	25.70

หมายเหตุ: สัดส่วน = การค้าสองฝ่ายต่อการค้ารวมของไทยทั้งหมด, % Δ = % การเปลี่ยนแปลง
(กรมศุลกากรเวียดนาม, 2561)

3. การนำเข้า ในปี พ.ศ. 2559 เวียดนามเป็นแหล่งนำเข้าอันดับที่ 4 ของไทยในอาเซียนรองจากมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับที่ 12 ของไทยจากทั่วโลก ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2555-2559) การนำเข้าของไทยจากเวียดนามมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณปีละ 3,733.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 17.81 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2559 ไทยมีการนำเข้าจากเวียดนามมูลค่า 4,424.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 9.24 สำหรับในช่วง 7 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2560 (ม.ค.-ก.ค.) ไทยนำเข้าจากเวียดนาม 2,792.3 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 10.06

ตารางที่ 4 สินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากเวียดนาม

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	2555	2556	2557	2558	2559	2559 (ม.ค.- ก.ค.)	2560 (ม.ค.- ก.ค.)	% Δ 60/59
เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	685.74	1,005.70	1,211.59	1,176.0	1,327.4	849.2	850.9	0.20
น้ำมันดิบ	206.2	67.5	237.8	240.8	271.7	88.6	199.7	125.44
เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	233.18	229.32	259.23	290.7	302.2	172.0	181.7	5.63
ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์	78.15	84.08	109.23	125.4	151.5	81.5	102.6	25.96
เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	186.51	236.40	259.42	225.4	136.2	80.3	95.4	18.75

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	2555	2556	2557	2558	2559	2559 (ม.ค.- ก.ค.)	2560 (ม.ค.- ก.ค.)	% Δ 60/59
สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง	100.03	107.85	141.51	178.1	192.1	105.8	83.2	-21.44
แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป								
ผลิตภัณฑ์โลหะ	44.3	21.8	31.2	35.2	97.6	49.1	81.5	65.94
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	90.35	100.02	109.36	116.1	140.8	87.6	72.8	-16.89
ผัก ผลไม้ และของปรุงแต่ง	50.5	63.0	69.8	92.6	102.8	65.3	69.1	5.92
ที่ทำจากผัก ผลไม้								
เคมีภัณฑ์	138.9	94.8	91.8	96.4	114.2	65.8	66.5	1.02
รวม 10 รายการ	1,813.86	2,010.47	2,521.0	2,576.8	2,836.6	1,645.1	1,803.2	9.61
อื่น ๆ	1,172.44	1,258.53	1,416.6	1,473.6	1,588.1	892.0	989.1	10.88
มูลค่ารวม	2,986.30	3,269.00	3,937.6	4,050.4	4,424.7	2,537.1	2,792.3	10.0

หมายเหตุ: สัดส่วน = การค้าสองฝ่ายต่อการค้ารวมของไทยทั้งหมด, % Δ = % การเปลี่ยนแปลง
(กรมศุลกากรเวียดนาม, 2561)

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าระหว่างไทยกับเวียดนาม

1. นักธุรกิจต่างชาติยังไม่ได้รับสิทธิในการทำธุรกิจนำเข้าและค้าขาย ยกเว้นผู้ที่ลงทุนตั้งโรงงาน แต่สามารถตั้งสำนักงานตัวแทนโดยไม่มีรายได้ รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ต้องติดตามและแก้ไขปัญหา ควรติดตามและศึกษาข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ ควรสร้างความเข้าใจและเตรียมความพร้อมไว้ก่อนว่ารัฐบาลเวียดนามพยายามแก้ไขปรับปรุง กฎ ระเบียบ เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้า การลงทุน และสร้างความเสมอภาคระหว่างนักลงทุนชาวเวียดนาม กับนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งระบบการคิดคำนวณอัตราอากรศุลกากรนำเข้ายังคงเป็นปัญหา พิธีการและแบบฟอร์มศุลกากรแตกต่างกันไปในแต่ละเมือง

2. การกำหนดราคากลางสำหรับสินค้านำเข้า เพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณจัดเก็บอากรศุลกากรขาเข้ากำหนดไว้สูงมาก และไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ค่อนข้างสูงโดยเฉพาะสินค้าที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลาย รวมถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับผู้ร่วมทุนท้องถิ่น เนื่องจากแนวทางการบริหารงานแตกต่างกัน และปัญหาการแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ลงตัว เป็นต้น

3. ระบบกฎหมายและระบบการตัดสินข้อพิพาทของเวียดนามมีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ อีกทั้งระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคยังไม่พร้อมเท่าที่ควร ปัญหา

ขาดแคลนแรงงานฝีมือและผู้บริหารระดับกลางที่มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ และความล่าช้าในการปฏิรูประบบการเงินการธนาคาร

4. นักลงทุนท้องถิ่นขาดแคลนเงินทุนในการร่วมทุนกับชาวต่างชาติ ขาดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจและการแข่งขันในตลาดโลก ปัญหาต้นทุนค่าขนส่งทางเรือสูงและมีพื้นที่ระวางไม่เพียงพอ กับความต้องการ และเวียดนามยังขาดข้อมูลข่าวสารด้านการค้าและเศรษฐกิจที่ทันสมัย

5. กำลังซื้อของประชากรส่วนใหญ่ในเวียดนามอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นในเมืองใหญ่ เช่น นครโฮจิมินห์ และกรุงฮานอย ทั้งนี้ผู้ส่งออกไทยยังขาดความชำนาญในการทำการค้ากับชาวเวียดนาม และขาดข้อมูลในรายละเอียดบางเรื่องที่ยุ้มนำเข้าชาวเวียดนามต้องการ ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ ได้หวัน และญี่ปุ่น ซึ่งให้ความสำคัญทางการค้ากับเวียดนาม จะศึกษาตลาดเวียดนามอย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้ประกอบการไทยประสบกับการแข่งขันทางการค้าที่รุนแรง

6. การดำเนินการทางด้านเอกสารของ Automatic Import Licensing ผู้นำเข้าจะต้อง ส่งเอกสาร 2 ฉบับคือ สำเนา Commercial Invoice และ Bank Payment Certificate ตัวจริง ซึ่งผู้นำเข้าจะต้องประทับตราบริษัทเพื่อรับรองเอกสารก่อนส่งมอบ การส่งมอบต้องส่งผ่านทางไปรษณีย์ เท่านั้น ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าจะตอบรับหรือให้แก้ไขทางไปรษณีย์เช่นกัน ทำให้เสียเวลามากและอาจเกิดกรณีเอกสารสูญหายได้ ซึ่งทางการเวียดนามจะไม่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว และผู้นำเข้าต้องดำเนินการจัดส่งเอกสารใหม่ตามขั้นตอน

7. แม้ว่ารัฐบาลเวียดนามจะมีเสถียรภาพสูง สามารถตัดสินใจได้รวดเร็วในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่การเมืองระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น มีทั้งการสอดคล้องกับนโยบายส่วนกลางและอาจมีลักษณะเฉพาะตัวในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนา อาจรวดเร็วหรือล่าช้า รวมถึงความเสี่ยงในการทำธุรกิจ ต้องระมัดระวังด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการเรียกค่าคุ้มครองกับชาวต่างชาติ การก่อวินาศกรรมสร้างความหวาดกลัวเป็นระยะจากกลุ่มคนในพื้นที่

สภาวะการลงทุน

นับตั้งแต่ประเทศเวียดนามได้ออกประกาศกฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศ เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา ได้มีการลงทุนจากต่างประเทศหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศเวียดนาม เป็นจำนวนมาก มีการลงทุนจากต่างประเทศตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2548 มีจำนวน 5,440 โครงการ มูลค่า 48,586.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นับว่ามูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศของเวียดนามใกล้เคียงกับการลงทุนจากต่างประเทศของไทย ซึ่งเวียดนามมีความได้เปรียบในด้านแรงงานที่มีเป็นจำนวนมากและมีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าประเทศไทย

ผู้ลงทุนรายใหญ่ในประเทศเวียดนาม 5 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ 8,071.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ได้หวัน 7,609.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ญี่ปุ่น 5,939.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เกาหลีใต้ 4,978.4 ล้านดอลลาร์

สหรัฐฯ ฮองกง 3,554.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับไทยซึ่งเป็นผู้ลงทุนอันดับที่ 9 มีเงินลงทุน 1,428.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และธุรกิจที่มีการลงทุนมาก ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต มีมูลค่า 22,261.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สำนักงานและอะพาร์ตเมนต์ มีมูลค่า 3,758.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ อุตสาหกรรมการก่อสร้าง 3,729.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โรงแรมและการท่องเที่ยว 3,681.4 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และการเกษตร 3,560.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

โอกาสและช่องทางขยายการค้าและการลงทุน ธุรกิจไทยที่เข้าไปลงทุนในเวียดนามมีทั้งสร้างโรงงานเพื่อผลิตสินค้า และการเข้าไปทำการตลาดผ่านสำนักงานตัวแทนหรือผู้จัดจำหน่ายในประเทศ โดยส่วนมากเป็นการร่วมลงทุนกับคู่ค้าในประเทศหรือการเข้าไปซื้อกิจการจากผู้ประกอบการเดิม โดยมีเขตที่ตั้งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนหลัก เช่น ฮานอย และโฮจิมินห์ ทั้งนี้ ธุรกิจไทยที่ยังมีโอกาสเข้าไปลงทุนในเวียดนาม เช่น ธุรกิจค้าส่งและค้าปลีก ธุรกิจที่ต้องอาศัยแรงงานเป็นปัจจัยการผลิต ธุรกิจการเกษตรธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน และปิโตรเคมี ธุรกิจผลิตเครื่องจักรและชิ้นส่วนยานยนต์

สรุปปัญหาและอุปสรรค

1. ระบบคมนาคมขนส่งในปัจจุบันไม่สะดวกและมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ทำให้การส่งออกสินค้าจากไทยไปเวียดนามมีต้นทุนค่าขนส่งสูง และกำลังซื้อของประชากรส่วนใหญ่ในเวียดนามอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นในเมืองใหญ่ อาทิ นครโฮจิมินห์ และกรุงฮานอย เป็นต้น รวมไปถึงกฎระเบียบด้านการค้ามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง สร้างความสับสนให้ผู้ประกอบการอยู่เสมอ ขณะเดียวกันทำให้ผู้ประกอบการต้องมีค่าใช้จ่ายในการติดตามการเปลี่ยนแปลงของกฎ ระเบียบ รวมทั้งอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายเบี้ยรายทาง

2. อัตราภาษีนำเข้าโดยทั่วไปของเวียดนามยังอยู่ระดับสูง โดยเฉพาะสินค้าที่เวียดนามสามารถผลิตเองได้ อาทิ สินค้าอุปโภคบริโภค เรียกเก็บภาษีนำเข้าเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 30-40 เสื้อผ้าสำเร็จรูป (ภาษีนำเข้าร้อยละ 30 + VAT 10%) และอัญมณีสำเร็จรูป (ภาษีนำเข้าร้อยละ 40 + VAT 10%) เป็นต้น นอกจากนี้ การที่เวียดนามใช้ราคากลางของรัฐบาลเป็นราคาขั้นต่ำในการประเมินภาษีนำเข้าแทนการใช้ราคาแสดงใน Invoice ทำให้ราคาที่ใช้เป็นฐานภาษีสูงกว่าความเป็นจริงมาก นอกจากนี้ การนำเข้าส่วนใหญ่ยังต้องดำเนินการผ่านองค์กรของรัฐบาล ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการติดต่อค้าขายกัน

3. ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์สินค้าไทยและการปลอมแปลงสินค้ายังมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์สามารถจำหน่ายได้ในราคาต่ำกว่าสินค้าไทยมาก ไทยจึงสูญเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้าในเวียดนามมากขึ้นเป็นลำดับในช่วงที่ผ่านมา และที่สำคัญกว่านั้นคือ สินค้าไทยต้องเสียชื่อเสียงจากสินค้าปลอมแปลงของเวียดนามที่ติดป้าย Made in Thailand แต่เป็นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ หรือเป็นสินค้าหมดอายุแล้ว รวมถึงปัญหาลักลอบค้าขายตามแนวชายแดนของเวียดนามกับประเทศ

ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม-มีนาคม 2563

เพื่อนบ้าน (สปป.ลาว กัมพูชา และจีน) ทำให้มีสินค้าคุณภาพต่ำจากประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวของเวียดนามเข้ามาแข่งขันและสามารถแย่งส่วนแบ่งตลาดสินค้าไทยในเวียดนาม เนื่องจากสินค้าของประเทศไทยคู่แข่งมีราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับราคาสินค้าของไทย

สรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. ควรมีการควบคุมราคาค่าบริการในการขนส่ง และสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในการดำเนินงาน เพื่อให้ราคาอยู่ในอัตราที่เหมาะสมและสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้
2. รัฐบาลควรปรับปรุงการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีนำเข้าตามมาตรา 19 ทวิ ให้เร็วขึ้น เพื่อเสริมสภาพคล่องให้ผู้ส่งออก และลดอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก
3. หน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ควรปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงควรรหาแหล่งเงินทุนระยะยาวและดอกเบี้ยต่ำให้ผู้ส่งออก โดยเฉพาะกับผู้ส่งออกกระแบล็ก และระดับกลางที่มีสภาพคล่องต่ำ และมีการจัดหาแหล่งวัตถุดิบที่มีราคาถูกให้ โดยเฉพาะวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งนี้รัฐบาลควรมีมาตรการในการรองรับด้านค่าจ้างแรงงานที่ปรับตัวสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อส่งเสริมการส่งออกของไทยในตลาดเวียดนาม เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ส่งออกไทยและผู้สนใจที่ต้องการเข้าไปทำธุรกิจการค้า โดยข้อมูลที่ส่งให้ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากที่สุด อีกทั้งรัฐบาลควรประสานงานกับหน่วยงานของกระทรวงพาณิชย์ในเวียดนาม เช่น สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงฮานอย และศูนย์พาณิชย์กรรม ณ นครโฮจิมินห์ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สินค้าไทยในตลาดเวียดนามให้ต่อเนื่องและมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมศุลกากรเวียดนาม. (2561, มิถุนายน). *เอกสารรายงานการค้าระหว่างประเทศ ฉบับที่ 6*. หน้า 1-47.
- กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์. (2559). *คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์.
- การค้าและการลงทุนระหว่างไทย-เวียดนาม* (ออนไลน์). (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/site/xaseiynsuksa/prathes-weiydnam/kar-kha-laea-kar-lngthun-rah-wang-thiy-weiydnam> [2561, 24 มีนาคม].

เวียดนาม (Vietnam) (ออนไลน์). (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก: http://www.lampangvc.ac.th/lvcasean/page_vietnam2.html [2561, 24 มีนาคม].

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ. (2561, พฤษภาคม). **เอกสารรายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ ฉบับที่ 5**. หน้า 21-40.

สำนักพัฒนาตลาดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเอเชีย กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป). **ประเทศเวียดนาม** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.ditp.go.th/contents_attach/153697/153697.pdf [2561, 24 มีนาคม].